

President

Olafs Ragnars Grímssonars

tal

SEMINARIUM OM ENERGIFRÅGOR PÅ ISLAND

i Stockholm 27.maj 2003

Utveckling på Island under nitton-hundratalet och nationens strävan efter att använda de möjligheter som det internationella ekonomiska systemet erbjuder i det nya milleniet är på många sätt ett intressant diskussionsämne i debatter om de små ländernas situation under vår tid och deras förmåga att förse sina invånares levnadsvillkor som jämförbara med de bästa som finns i världen. Trots att mina landsmän har en benägenhet att poängtera vår särställning på många områden – och den tendensen grundar sig djupt i vår kultur, självaktning och historia – då tvivlar jag på att detta resultat kan förklaras först och främst med hänvisning till den isländska folkkaraktären. Tvärtemot anser jag att islänningars erfarenhet är en utmärkt vittnesbörd om användning av de ekonomiska möjligheter särskilt om de lyckas att styra de egna intressen med styrka, disciplin och framåtanda, skapa jämvikt och stabilitet i det ekonomiska samhället.

Islänningar uppfyller alla villkor för att använda sig av de möjligheter som tjugo-hundratalets ekonomiska systemet för med sig, möjlighet som ny teknik och internationell handel skapas varje dag. Den strukturförändring i ekonomiska- och livsförhållanden under de senare åren är fördelaktigare för de mindre länderna än de villkor som rådde under största delen av nitton-hundratalet.

Starka argument pekar mot att de små staternas möjligheter har aldrig varit större än nu. De hinder som förut hindrade tillväxten är för det mesta försvunna och i stället har det kommit en öppen och vid åker där den enskildes talanger, fantasirikedom och kreativitetsgåva bestämmer skörden.

Vi känner alla till hur metallindustrin, oljekällor och produkter av tunga varor skapade nationers förmögenheter under det förra seklet. Industrirevolutionen var de storas epok och massproduktion vägen till utveckling. Teknologin och internationalisering har däremot fullständigt förändrat situationen. Nu kan nyskapande komma från alla håll, handelsvaror av annan natur, individens originalitet och kreativitet kan var som helst i världen lägga grunden till globalisering av företag. Teknik och teoretiska produkter, specificerad service och informationssystem som har utvecklats inom ett litet lands gränser på kort tid blivit värdefullt på världsmarknaden. Utveckling av företag som bildats i de små länderna har inte längre några begränsningar. De kan med internationellt bistånd bli giganter inom sitt område på några få år. Sannerligen kan det sägas att det har gett möjligheter till en fruktbar utveckling av tjugohundratalets nya ekonomiska system. Aldrig förr har deras möjligheter till lycklig framgång varit så stor.

I grund och botten är det mycket som pekar mot att de små länderna kan i det nya ekonomiska systemet vara en praktisk grund för nyskapande i arbetslivet. I de mindre staterna är det lätt att se olika sammanhang, samarbeta på olika områden få tillgång till information och erfarenhet, få omfång och lösning på svåra uppgifter. Trots få invånare har Island karaktären av ett modernt samhälle, marknaden är likadan och ämbetsverket utvecklat lik och dessutom är allmänheten redo att tillägna sig de tekniska nyheterna och villig till samarbete med specialister och forskare på olika områden. Erfarenheten visar att de små nationerna kan fungera som något slags laboratorium just i de fack som i växande drag sätter sin prägel på den nya millenniets ekonomi. På detta sätt kan det nya ekonomiska systemet ge de små nationerna en riktig rennäsans.

Man kan nämna många exempel på hur islänningar har lyckats att skapa en position på världsmarknaden med nya metoder inom olika områden och det resultatet bygger på undersökningar och utveckling av varor på Islands egen marknad. Det som slår igenom på Island blir konkurrenskraftigt på andra platser i världen. Island är en slags träningsarena för expansion till större länder. Företagen är inte längre bundna till de små ländernas gränser. Hela världen är deras arena. Arbetslivets expansionen har inte samma gränser.

Isländska företag kan numera bli bland de främsta på världsnivå inom sitt område.

Naturkrafterna har också varit gynnsamma för islänningar även på andra områden än fiskerinäringen och jordvärmen har inte endast varit oss värdefull energikälla utan även skapat oss nya möjligheter på

världsmarknaden. Island har uppnått särställning med den erfarenhet som vi har skaffat oss genom att värma upp städer och byar med varmvatten ur jordens inre, producerat elektricitet med ångkraft och skapat laguner, varma källor utvalda till bad och hälsofrämjande. Blåa lagunen är sannerligen den mest berömda platsen, när de amerikanska tevestationerna sänder direkt från Island.

Det resultat som islänningar har uppnått med användning av jordvärme har väckt uppmärksamhet runt om i världen, isländska civilingenjörer och tekniker har ju varit tvungna att lösa problem inom detta område före andra. Vår kunskapsbank inom energifrågor har blivit kraftfull och sträcker sig faktiskt även till planering av städer och byar som utnyttjar jordvärmens till förmån åt företag och hushåll. Makthavarna i Kina, Kalifornien, Ryssland och olika europeiska länder har sökt efter samarbete med islänningar i energifrågor och det ger ett bra betyg att erfarenheten som de små länderna erhåller kan bli en dyrbar handelsvara med världens mäktigaste riken.

Energiproduktion för industrin har präglat den ekonomiska utvecklingen på Island. Numera drivs det två aluminiumsmältverk på Island, det ena ägs av det kanadensiska företaget Alcan och det andra ägs av det amerikanska företaget Colombia Ventures. Nyligen gjordes ett kontrakt med det gigantiska amerikanska företaget Alcoa att bygga ett tredje aluminiumsmältverk och kommer det att placeras på östra Island. Etableringen av aluminiumverket tillsammans med kraftverket blir Islands största projekt i Islands historia.

För ungefär ett halvt sekel sedan behövde islänningar få hjälp och kunskap från utländska specialister när kraftverk byggdes men under senare decennier har framträtt många isländska civilingenjörer, vetenskapsmän och tekniker som är helt konkurrenskraftig på internationell bas.

Samarbete mellan islänningar och de utländska företag Shell, Daimler Chrysler och Norsk Hydro med att utveckla väteproduktion på Island och använde väte på bilar, både allmänna fordon och privatbilar, är ett av de mest uppmärksamaste miljöprojekt inom energianvändning i tjugohundratalets statssamhälle. En viktig etapp i denna utvecklingen var etableringen av världens första vätesstation i Reykjavik i april som används allmänheten

Utvecklingen av energifrågor på Island, användningen av jordvärme, vattenkraft och nu på senare tid väte till förmån för modernt ekonomiskt system och miljövänligt samhälle har skapat oss särställning och kunskap som andra kan utnyttja sig på många sätt. Många exempel på senare år

om isländskt deltagande med internationella projekt inom detta område, projekt Nordamerika, Asien, Europa och andra världsdelar vittnar om att spännande tider. Det är vår förhoppning att diskussionen här idag kan också bli grund till kraftfulla och omfattande utbyte mellan släktnationerna Island och Sverige inom detta område.

Alla nationer behöver i växande grad svara på den principfrågan: Hur kan vi försäkra att framtidens ekonomiska systemet blomstrar utnyttjande av framför allt miljövänlig energi – därför att endast på det sättet kan vi uppfylla de krav som de kommande generationer kommer att ställa till oss. Denna frågan behöver vi svara på ett klart och tydligt sätt.